

Šā dokumenta sagatavošanā ir izmantoti attēli no vietnes:
www.photosymbols.com.

Laipni lūdzam Ziemeļjorkšīrā!

Cilvēki, kas ieradušies Ziemeļjorkšīrā no citām valstīm, uzskata, ka šī informācija palīdzēs jums iekārtoties.

Mēs ceram, ka cilvēki, ko satiksiet, būs draudzīgi un izpalīdzīgi. Neviens nedrīkst izturēties pret jums slikti jūsu rases, reliģijas, vecuma, dzimuma, seksuālās orientācijas vai invaliditātes dēļ.

Angļu valodas mācīšanās

Sāciet mācīties angļu valodu. Zvaniet pa tālruni 01609 780780 un jautāiet par bezmaksas angļu valodas (*ESOL*) kursiem vai apmeklējiet vietni www.northyorks.gov.uk

Library

Bibliotēkas un interneta izmantošana

Lai izmantotu internetu, dodieties uz bibliotēku. Vairākas tīmekļa vietnes būs pieejamas Jūsu dzimtajā valodā.

Pierakstīties bibliotēkā var bez maksas. Personāls Jums palīdzēs.

Bibliotēkās ir daudz informācijas. Bibliotēkas izsniedz grāmatas lasīšanai bez maksas. Iespējams, ka bibliotēkā atradīsiet grāmatas arī savā dzimtajā valodā. Pajautāriet bibliotekārei!

Zvaniet pa tālruni 01609 780780 vai apmeklējiet vietni www.northyorks.gov.uk lai uzzinātu, kur atrodas tuvākā bibliotēka.

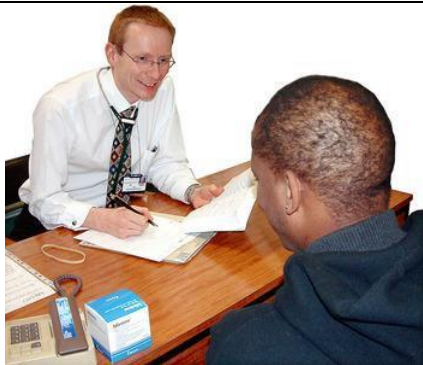
Meeting Room

Lūdziet palīdzību, lai sazinātos

Ja nerunājat labi angļu valodā, bet jums jāsaazinās ar kādu no sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, dariet to viņiem zināmu, norādot kāda ir jūsu dzimtā valoda. Viņi centīsies atrast tulku, taču tas var prasīt zināmu laiku.

Jaj angļu valodas zināšanas ir nepietiekamas, lai lasītu, dariet to zināmu pakalpojumu sniedzējiem. Iespējams, ka viņi piedāvās dokumenta tulkojumu vai izskaidros, kas tajā rakstīts.

Sabiedriskos pakalpojumus sniedz valdība, padome, skolas, slimnīcas, policija un nodarbinātības centri.

Veselības aprūpe

Lielākā daļa cilvēku, kas šeit dzīvo, var saņemt bezmaksas veselības aprūpi. Ir svarīgi, lai jums būtu savs ģimenes ārsts. Dodieties uz tuvāko veselības centru, lai reģistrētos pie ģimenes ārsta.

Jūs varat zvanīt uz Valsts veselības aprūpes (NHS) diennakts uzziņu centru pa tālruni 111. Ja jums ir nepieciešams tulks, norādiet, kāda ir jūsu dzimtā valoda. Jums sniegs padomu un palīdzēs saņemt nepieciešamo aprūpi.

Ja jūs vai kāds cits jūtas ļoti slikti un dzīvība ir apdraudēta, zvaniet pa tālruni 999, lai izsauktu ātro palīdzību. Tas ir bezmaksas tālrunis.

Zobārsti

Zvaniet uz Valsts veselības aprūpes (NHS) diennakts uzziņu centru pa tālruni 111, lai atrastu sertificētu zobārstu. Parasti pieaugušajiem ir jāmaksā par zobārsta pakalpojumiem. Zobārsta apmeklējums ir bez maksas bērniem līdz 16 gadu vecumam vai līdz 18 gadu vecumam, ja viņi mācās skolā vai klātienē koledžā.

Policija

Ziemeļjorkšīra ir droša vieta. Policija rūpējas par ikviena drošību. Ziņojiet policijai, ja pret jums izdarīts noziegums.

Ārkārtas situācijā zvaniet pa tālruni 999 un lūdziet savienot ar policiju. Tas ir bezmaksas tālrunis. Par ārkārtas gadījumu uzskata situāciju, ja kāds ir apdraudēts vai tiek izdarīts smags noziegums. Citos gadījumos ar policiju var sazināties pa tālruni 101. Uzziniet vairāk vietnē

www.northyorkshire.police.uk

Ziņojiet policijai, ja kāds jums dara pāri, draud vai aizskar un ja jums ir pamats domājat, ka tas notiek jūsu tautības, invaliditātes vai atšķirīgās reliģiskās pārliecības dēļ. Tos sauc par „naida noziegumiem”. Šāda izturēšanās ir pretlikumīga un policija vēlas izskaust šādus incidentus.

Vardarbība ģimenē ir likumpārkāpums. Jūs varat saņemt palīdzību, lai mainītu dzīvesvietu, ja kāds ģimenes loceklis izturas pret jums vardarbīgi. Lai ziņotu par vardarbību ģimenē, zvaniet pa diennakts palīdzības tālruni 0808 2000 247 vai policijai.

Ugunsdzēsības dienests

Ja ēkā, kurā atrodaties, ir sācies ugunsgrēks, ja iespējams, centieties no šīs ēkas izklūt un zvaniet pa tālruni 999 un lūdziet Jūs savienot ar ugunsdzēsības dienestu. Ja redzat, ka kādā ēkā ir sācies ugunsgrēks vai kādā citā vietā notiek nekontrolēta degšana, zvaniet ugunsdzēsējiem pa bezmaksas tālruni 999.

Auto vadīšana

Lai vadītu auto Lielbritānijā, jums ir jābūt derīgai autovadītāja apliecībai. Vietnē www.gov.uk atveriet autotransporta sadaļu, lai uzzinātu, vai jūsu autovadītāja apliecība ir derīga, kā arī to, kā iegūt autovadītāja apliecību Lielbritānijā.

Jūsu vadītajai automašīnai ir jābūt apdrošinātai. Jums ir jāsamaksā arī auto nodoklis un, ja transportlīdzeklis ir vecāks par 3 gadiem, tam ir jābūt tehniskās apskates sertifikātam.

Svarīgi atcerēties!

Jābrauc pa ceļa kreiso pusi.

Apļveida krustojumos dodiet ceļu automašīnām, kuras brauc no labās puses.

Nebrauciet dzērumā vai narkotisko vielu ietekmē.

	<p>Vadot auto, nerunājiet pa mobilo tālruni.</p> <p>Nepārsniedziet atļauto braukšanas ātrumu.</p>
 <p>The illustration shows a man in a dark jacket and a woman in a black suit standing in front of a white board. The board displays two images: a two-story house with a brown roof and a modern multi-story apartment building with a blue facade. The man is pointing towards the house, and the woman is pointing towards the apartment building.</p>	<p>Vieta, kur apmesties</p> <p>Mājokļus izīrē privāto namu īpašnieki un mājokļu asociācijas. Municipālītātes un mājokļu asociācijas ir sociālie namīpašnieki. Ja meklējat mājokli, varat vērsties pēc padoma vietējā rajona vai municipalitātes padomē.</p> <p>Rajona vai municipalitātes padome var palīdzēt arī tad, ja dzīvokļa saimnieks jūs terorizē vai ja dzīvoklī, ko īrējat no privāta nama īpašnieka, ir kaitīgi un nedroši uzturēties.</p> <p>Iespējams, ka rajona vai municipalitātes padome var sniegt papildu atbalstu, tomēr tas ir atkarīgs no jūsu imigrācijas statusa.</p> <p>Ieskatieties kartē, kas atrodas izdevuma beigās, lai konstatētu, kura rajona padomes teritorijā dzīvojat.</p>

 <p>Council Tax</p> <p>Please pay us 91.50</p>	<p>Municipalitātes nodoklis</p> <p>Iespējams, ka jums būs jāmaksā municipalitātes nodoklis sava rajona vai municipalitātes padomei. Ieskatieties kartē, kas atrodas izdevuma beigās, lai konstatētu, kura rajona padomes teritorijā dzīvojat.</p>
	<p>Atkritumu izmešana</p> <p>Rajona vai municipalitātes padome regulāri savāks pie jūsu mājas novietotos sadzīves atkritumus. Tiks savākti arī otrreizēji pārstrādājami atkritumi. Dažāda veida atkritumi ir jāizmet tiem paredzētajās atšķirīgajās atkritumu urnās vai konteineros.</p> <p>Noskaidrojiet, apjautājoties kaimiņiem vai piezvanot uz padomi, kurā konteinerā kādi atkritumi jāizmet un kad šie konteineri tiek savākti. Ieskatieties kartē, kas atrodas izdevuma beigās, lai konstatētu, kura rajona padomes teritorijā dzīvojat.</p> <p>Atkritumus, tostarp cigarešu galus, nedrīkst izmest uz ielas. Atkritumus nedrīkst izgāzt arī citās vietās.</p>

Televīzija

Lai skatītos vai ierakstītu televīzijas programmas, jums ir jābūt derīgai televīzijas licencei. TV licence ir nepieciešama, lai skatītos programmas, izmantojot televizoru, datoru, mobilo tālruni, spēļu konsoles, digitālos vai DVD/VHS magnetofonus.

TV licenci var iegādāties, samaksājot par to dažādos veidos, tostarp pastā.

Uzziniet vairāk vietnē

www.tvlicensing.co.uk.

Jaundzimušo reģistrēšana

Ja jums piedzimst bērns, atrodoties Lielbritānijā, 42 dienu laikā jums jāierodas dzimtsarakstu nodaļā, lai jaundzimušo reģistrētu. Jaundzimušā reģistrācija ir bezmaksas. Reģistrējot jaundzimušo, jūs varat lūgt, lai dzimtsarakstu nodaļa paziņo par bērna piedzimšanu citiem dienestiem, kuriem tas jāzina.

Zvaniet uz grāfistes padomi pa tālruni 01609 534527, lai uzzinātu, kur atrodas tuvākā dzimtsarakstu nodaļa un pieteiktu apmeklējumu, vai apmeklējiet vietni www.northyorks.gov.uk.

Bērnu centri

Vecāki un aprūpētāji, kuriem ir bērni līdz 5 gadu vecumam, var saņemt palīdzību bērnu centros, kur var satikties arī ar citiem vecākiem un iegūt draugus.

Zvaniet uz grāfistes padomi pa tālruni 01609 780780, lai uzzinātu, kur atrodas tuvākais bērnu centrs, vai apmeklējiet vietni www.northyorks.gov.uk.

Skola

Visiem bērniem vecumā no 5 līdz 17 gadiem ir jāapmeklē skola. Daudzi bērni sāk apmeklēt skolu jau no četrus gadu vecuma. Mācības skolā ir bezmaksas, taču iespējams, ka būs jāiegādājas skolas formastērps.

Grāfistes padome palīdzēs atrast skolu jūsu bērnam. Zvaniet uz grāfistes padomi pa tālruni 01609 780780 vai apmeklējiet vietni www.northyorks.gov.uk.

Sociālā palīdzība

Daudziem cilvēkiem, piemēram, bērniem, vecākiem cilvēkiem un invalīdiem, ikdienā var būt nepieciešama palīdzība un atbalsts.

Zvaniet uz grāfistes padomi pa tālruni 01609 780780 vai apmeklējiet vietni <http://www.northyorks.gov.uk/article/23004>, lai uzzinātu vairāk. Mēs sniegsim jums nepieciešamo informāciju. Dažkārt mēs varam sniegt atbalstu vai apmaksāt vajadzīgos pakalpojumus.

Darbs

Likumi, kas regulē darba attiecības Lielbritānijā, ir sarežģīti. Darba devējiem ir jāpārlicinās, ka esat tiesīgs strādāt. Tiesības strādāt ir Šveices pilsoņiem un lielākajai daļai Eiropas Ekonomiskās zonas dalībvalstu pilsoņiem. Citu valstu pilsoņu kvalifikāciju parasti nosaka atbilstoši punktu sistēmai. Uzziniet par to vairāk vietnē

www.ukba.homeoffice.gov.uk

Lai strādātu Lielbritānijā, ir nepieciešams valsts apdrošināšanas numurs, un lai tādu saņemtu ir jāzvana

	<p>uz nodarbinātības centru pa tālruni 0345 600 0643.</p> <p>Lai noskaidrotu visu, kas saistīts ar darba samaksu un darba tiesībām, zvaniet pa palīdzības tālruni 0800 917 2368 un jautāiet par:</p> <ul style="list-style-type: none"> • minimālo algu; • darbu lauksaimniecībā; • nodarbinātības aģentūrām; • darba laiku; • vidutājiem. <p>Zvaniet uz konsultatīvo dienestu (ACAS) pa tālruni 0300 123 1100, lai saņemtu atbildes uz citiem ar darbu un tiesību aktiem saistītiem jautājumiem.</p> <p>Zvanot uz abiem norādītajiem tālruņiem, ir iespējams saņemt konsultācijas vairākās valodās.</p>
 <p>The image is a poster for Jobseekers Allowance. It features a man in a blue suit reading a newspaper. Above him are several Euro banknotes and coins. The text 'Benefits' is at the top, and 'Jobseekers Allowance' is in the middle. The 'jobcentreplus' logo is at the bottom left.</p>	<p>Nauda un pabalsti</p> <p>Likumi, kas nosaka, kurš var saņemt attiecīgos pabalstus, ir diezgan sarežģīti. Uz pilsoņiem, kas ieradušies Lielbritānijā no Eiropas Ekonomiskās zonas, un uz citu valstu pilsoņiem attiecas atšķirīgi noteikumi. Tāpat atšķirīgus noteikumus piemēro attiecībā cilvēkiem, kas Lielbritānijā ir jau kādu laiku strādājuši.</p> <p>Ja jums ir atļauja uzturēties Lielbritānijā, bet jums ir zināms, ka jums nav tiesību „saņemt palīdzību no valsts budžeta</p>

	<p>līdzekļiem”, jūs nevarat pieprasīt lielāko daļu pabalstu un nodokļu atvieglojumu, kā arī saņemt īres pabalstu. Informāciju par pabalstiem varat skatīt vietnē: www.gov.uk.</p> <p>Iedzīvotāju konsultāciju birojos (<i>CAB</i>), var saņemt neatkarīgu bezmaksas konsultāciju. Tīmekļa vietnē www.adviceguide.org.uk pieejami ieteikumi un padomi dažādās valodās. Jūs varat apmeklēt arī vietējo <i>CAB</i> biroju, kura adresi var noskaidrot tīmekļa vietnē vai bibliotēkā. <i>CAB</i> var sazināties pa tālruni 03444 111 444. Iespējams, ka tur jums pateiks citu tālruna numuru, pa kuru vērsties pēc palīdzības.</p>

Ziemeļjorkširas grafistes padomes teritorija ar izņemto rajonu robežām

